Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

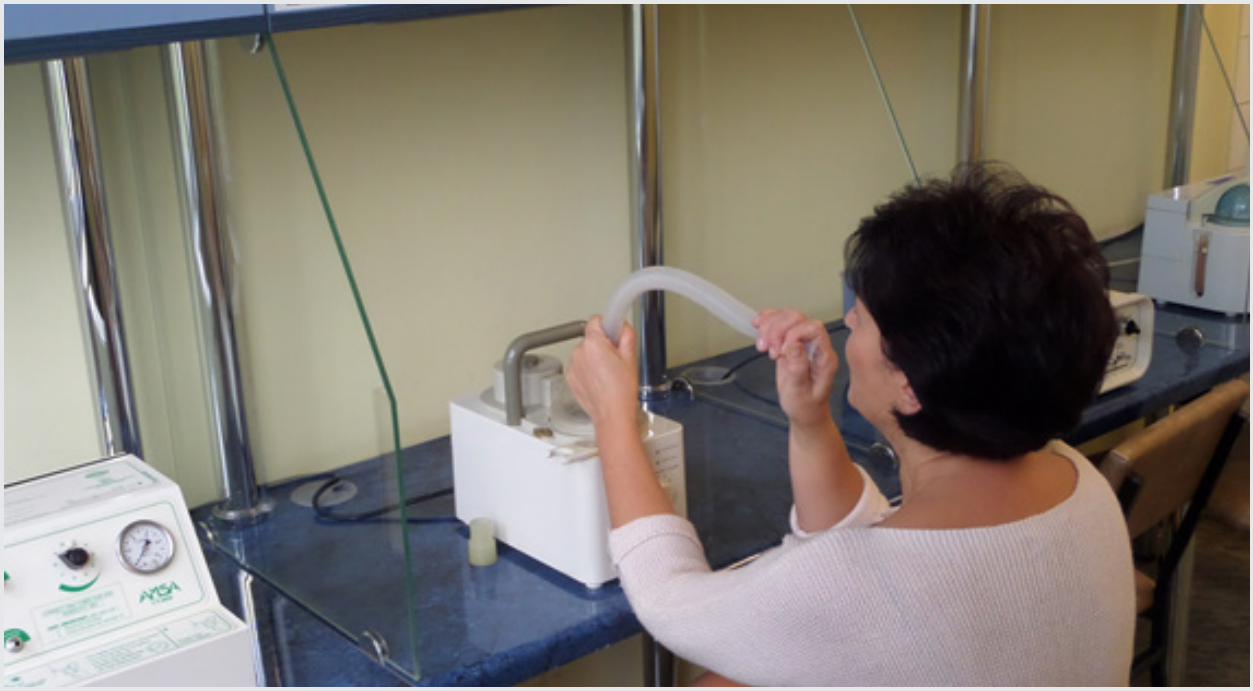
Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących

(222220)

Pielęgniarki z tytułem specjalisty

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących

(222220)

Pielęgniarki z tytułem specjalisty

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:
- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących (222220)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [51]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 7
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 9
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 9
2.7. Zawody pokrewne ... 10
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 11
3.1. Zadania zawodowe ... 11
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie świadczeń diagnostycznych związanych ze środowiskiem pracy i sposobem jej wykonywania ... 11
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie ochrony zdrowia pracujących ... 13
3.4. Kompetencje społeczne ... 15
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 16
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 16
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 16
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 16
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu 18
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 19
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 19
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/ KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 20
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 20
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 23
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 23
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 26

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących 222220

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Pielęgniarka.
- Pielęgniarka medycyny pracy.
- Pielęgniarka służby medycyny pracy.
- Pielęgniarka specjalistka.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2221 Nursing professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006-2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Anna Bąkowska – Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Bydgoszczy, Bydgoszcz.
- Katarzyna Skoczylas – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Iwona Szumacher – LUX MED Sp. z o.o., Bydgoszcz.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Dorota Koprowska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Kamila Faleńczyk – Collegium Medicum, Bydgoszcz.
- Marta Polanowska – Centrum Medyczne, Brzeg.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Justyna Kwiatkowska – Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Radomiu, Radom.
- Agnieszka Pluta – Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Bydgoszczy, Bydgoszcz.

Data(rok)opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących realizuje wielokierunkowe zadania w celu ochrony zdrowia pracujących przed wpływem niekorzystnych warunków, związanych ze środowiskiem pracy i sposobem jej wykonywania. Podejmuje bezpośrednią współpracę z pracodawcami[20] w celu inicjowania ich działań na rzecz ochrony zdrowia pracujących[16] i udzielania pomocy w ich realizacji. Propaguje bezpieczne zachowania prozdrowotne w pracy i poza nią.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących wykonuje działania diagnostyczne, profilaktyczne, rehabilitacyjno-lecznicze, edukacyjne, doradcze dla pracodawców i pracowników.

Celem pracy pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących jest zapobieganie chorobom zawodowym[9] i wypadkom przy pracy[34], rozpoznawanie problemów zdrowotnych pracowników oraz zagrożeń w miejscu pracy, promowanie zdrowia[23] i edukacja zdrowotna.

Funkcje zawodowe pełni w odniesieniu do wszystkich pracujących, kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych i wyższych, studiów doktoranckich, uczniów i studentów tych szkół, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu są narażeni na działanie czynników szkodliwych[13], uciążliwych[14] bądź niebezpiecznych[11] dla zdrowia, osób świadczących pracę w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w zakładach karnych, osób wykonujących pracę indywidualnie.

WAŻNE:
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących wykonuje pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, które ulegają częstym zmianom, stąd konieczność bieżącej aktualizacji wiedzy w tym zakresie.

Sposoby wykonywania pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących wykonuje pracę w relacji człowiek-człowiek, z wykorzystaniem metod, technik i procedur właściwych dla pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących. Działania osoby wykonującej ten zawód polegają m.in. na:

- ograniczaniu szkodliwego wpływu pracy na zdrowie pracujących,
- rozpoznawaniu czynników występujących w środowisku pracy, mogących mieć ujemny wpływ na zdrowie pracujących,
- informowaniu pracodawców i pracujących o możliwości wystąpienia niekorzystnych skutków zdrowotnych, będących następstwem złych warunków pracy,

- udzielaniu pracodawcom i pracującym porad w zakresie organizacji pracy, ergonomii, fizjologii i psychologii pracy,
- sprawowaniu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi, koordynowaniu badań wstępnych, okresowych i kontrolnych oraz sanitarno-epidemiologicznych,
- tworzeniu warunków do prowadzenia rehabilitacji zawodowej[26],
- wdrażaniu zasad profilaktycznej opieki zdrowotnej[22] nad pracownikami należącymi do grup szczególnego ryzyka,
- monitorowaniu stanu zdrowia osób pracujących zaliczanych do grup szczególnego ryzyka, w szczególności wykonujących pracę w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych: młodocianych, niepełnosprawnych i kobiet w ciąży,
- prowadzeniu działalności konsultacyjnej, diagnostycznej i leczniczej w zakresie patologii zawodowej,
- dokonywaniu oceny informacji o zagrożeniach zdrowia występujących na stanowiskach pracy i przedstawianiu wniosków, zmierzających do ograniczania lub likwidacji tych zagrożeń,
- dokonywaniu kontroli podstawowych jednostek służby medycyny pracy i osób realizujących zadania ochrony zdrowia pracujących,
- wdrażaniu programów promocji zdrowia,
- przeprowadzaniu badań podmiotowych i przedmiotowych w procesie orzekania o zdolności do pracy,
- wykonywaniu badań diagnostycznych: badania czynnościowego układu oddechowego (spirometria[29]), badania czucia wibracji[10] (termometria skórna, próba oziębieniowa[24], palestezjometria[19], próba uciskowa[25]), badania elektrokardiograficznego (EKG), badania słuchu (audiometria[3]), badania ostrości wzroku, badania rozróżniania barw, wykonywania testów skórnych,
- wykonywaniu szczepień ochronnych,
- udzielaniu pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia,
- prowadzeniu dokumentacji medycznej.

Praca pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących może być wykonywana przez kobiety i przez mężczyzn.

WAŻNE:
Źródłem uregulowań prawnych dotyczących warunków pracy jest przede wszystkim Kodeks pracy i przepisy wykonawcze wydane na podstawie delegacji zawartych w tej ustawie, a w odniesieniu do opieki zdrowotnej nad pracującymi - ustawa o służbie medycyny pracy i przynależne do niej przepisy wykonawcze.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących wykonuje pracę w pomieszczeniach zamkniętych (gabinetach, biurach), znajdujących się m.in. w:

- poradniach medycyny pracy publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- wojewódzkich ośrodkach medycyny pracy Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej lub jednostkach budżetowych,
- zakładach pracy chronionej,
- przychodniach przyzakładowych.

Pomieszczenia, gdzie wykonywana jest praca, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne.

Miejscem pracy pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących są również gabinety medycyny pracy w zakładach pracy, z którymi zawarte są umowy na opiekę profilaktyczną, w ramach której pielęgniarka wykonuje wizytacje stanowisk pracy oraz bierze udział w komisjach BHP[8].

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:
- audiometr[2],
- tonometr[33],
- spirometr[28],
- aparat EKG[1],
- stetoskop[30],
- termometr do pomiaru temperatury ciała,
- palestezjometr[18],
- tablicę Snellena[32],
- tablicę Ishihary[31],
- otoskop[17],
- wagę ze wzrostomierzem,
- glukometr,
- defibrylator[15],
- zestawy: przeciwwstrząsowe, przeciwoparzeniowe,
- apteczkę pierwszej pomocy,
- neseser pielęgniarski,
- zestawy do: iniekcji, pobierania krwi,
- zestaw wzierników laryngologicznych,
- środki do dezynfekcji skóry, narzędzi i powierzchni,
- indywidualne środki ochrony osobistej,
- pojemniki i worki na odpady: medyczne, komunalne,
- lodówki na: leki, odpady medyczne zakaźne,
- komputer,
- drukarkę, skaner, faks.

Organizacja pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących w zależności od miejsca pracy i liczby zatrudnionych osób może pracować indywidualnie lub zespołowo. Współpracuje ze specjalistami z innych dziedzin, związanych z ochroną zdrowia pracujących.

Może pracować w różnych porach dnia, w jednym lub kilku różnych miejscach, co wymaga zwiększonej mobilności. Czas pracy pielęgniarek zatrudnionych w podmiotach leczniczych reguluje ustawa o działalności leczniczej. W przychodniach praca odbywa się w systemie zmianowym**.**

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących może pracować w ramach:
- umowy o pracę,
- umowy cywilnoprawnej,
- kontraktu,

- praktyk zawodowych: indywidualnych lub grupowych,
- samozatrudnienia.

Pielęgniarki są ustawowo zobowiązane do zrzeszania się w Okręgowej Izbie Pielęgniarek i Położnych właściwej dla miejsca wykonywania zawodu. Członkostwo w izbie wiąże się z odprowadzaniem składek. Izby prowadzą rejestr pielęgniarek, orzekają w zakresie odpowiedzialności zawodowej i sprawują pieczę nad należytym wykonywaniem zawodów pielęgniarskich.

WAŻNE:
Pielęgniarki obowiązkowo przynależą do samorządu zawodowego z chwilą wpisania ich do rejestru pielęgniarek i wydania prawa wykonywania zawodu przez odpowiednią Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych. Ponoszą odpowiedzialność zawodową przed organami samorządu pielęgniarek i położnych, to jest przed Okręgowymi Izbami Pielęgniarek i Położnych oraz Naczelną Izbą Pielęgniarek i Położnych.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących w trakcie wykonywania swoich obowiązków służbowych narażona jest na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia. Rodzaj czynników wpływających na bezpieczeństwo pracy zależy od miejsca udzielanych świadczeń zdrowotnych i mogą to być m.in.:

- czynniki biologiczne: bakterie, wirusy, grzyby chorobotwórcze, priony[21] oraz pasożyty, a także czynniki alergizujące, mutagenne, rakotwórcze,
- czynniki chemiczne: środki dezynfekcyjne,
- czynniki fizyczne: pyły, gazy,
- czynniki psychofizyczne: stres, praca pod presją czasu, wielozadaniowość,
- praca przy monitorze,
- praca zmianowa (w tym praca w porze nocnej).

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- ogólna wydolność fizyczna,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność zmysłu dotyku,
- zmysł równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- rozróżnianie barw,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- powonienie,
- spostrzegawczość,
- czucie dotykowe,
- zręczność rąk i palców;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- predyspozycje do współpracy i współdziałania,
- wyobraźnia,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi,
- łatwość wypowiadania się,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- zdolność pracy indywidualnej;

w kategorii cech osobowościowych
- samodzielność,
- samokontrola,
- kontrolowanie własnych emocji,
- empatia,
- odporność emocjonalna,
- wytrwałość,
- cierpliwość,
- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość podporządkowania się,
- komunikatywność,
- wysoka kultura osobista,
- dokładność,
- rzetelność,
- radzenie sobie ze stresem,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.6. Kompetencje społeczne; 3.7. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** wymaga wysokiej ogólnej wydolności fizycznej oraz sprawności układu kostno-stawowego.

Przeciwwskazaniami do pracy w zawodzie pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących są: choroby psychiczne i choroby powodujące utratę przytomności, np.: epilepsja.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** wymagane jest wykształcenie wyższe I stopnia na kierunku pielęgniarstwo oraz ukończenie specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód **pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** może wykonywać osoba, która posiada prawo wykonywania zawodu wydawane przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych oraz dyplom specjalisty pielęgniarstwa w dziedzinie ochrony zdrowia pracujących.

Pielęgniarki mają obowiązek stałego aktualizowania swojej wiedzy i umiejętności zawodowych oraz prawo do doskonalenia zawodowego w różnych rodzajach kształcenia podyplomowego, obejmujących:
- szkolenia specjalistyczne (tzw. specjalizacja),
- kursy kwalifikacyjne,
- kursy specjalistyczne,
- kursy doskonalące.

Dodatkowym atutem przy zatrudnianiu pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących mogą być:
- zaświadczenie potwierdzające ukończenie kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie ochrony zdrowia pracujących,
- zaświadczenia potwierdzające ukończenie kursów kwalifikacyjnych w pokrewnych dziedzinach pielęgniarstwa,
- tytuł specjalisty w pokrewnej dziedzinie pielęgniarstwa,
- zaświadczenia potwierdzające ukończenie szkoleń specjalistycznych i doskonalących, przydatnych w ochronie zdrowia pracujących,
- prawo jazdy kategorii B,
- tytuł magistra pielęgniarstwa.

Wykaz dziedzin, w których mogą być prowadzone specjalizacje oraz kursy kwalifikacyjne ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia.

WAŻNE:
Pielęgniarka, która nie wykonuje zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie, ma obowiązek zawiadomić o tym właściwą okręgową radę pielęgniarek i położnych i odbyć trwające nie dłużej niż 6 miesięcy przeszkolenie pod nadzorem innej osoby uprawnionej do wykonywania zawodu pielęgniarki, legitymującej się co najmniej 5-letnim doświadczeniem zawodowym, zwanej dalej „opiekunem”. Opiekuna wskazuje kierownik podmiotu, w którym odbywa się przeszkolenie.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących może pracować na takich stanowiskach, jak:
- pielęgniarka medycyny pracy w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- pielęgniarka koordynująca,

- pielęgniarka naczelna,
- dyrektor zakładu opieki zdrowotnej,
- wojewódzki instruktor ds. pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.

Praca na stanowiskach kierowniczych wymaga poszerzenia kompetencji o zagadnienia związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi bądź zarządzaniem w placówkach ochrony zdrowia.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) kompetencje zawodowe **pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** potwierdza tytuł specjalisty w ochronie zdrowia pracujących nadawany po odbyciu specjalizacji i pozytywnym zdaniu egzaminu państwowego w Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, do specjalizacji może przystąpić osoba, która:
- posiada prawo wykonywania zawodu,
- pracowała w zawodzie co najmniej przez 2 lata w okresie ostatnich 5 lat,
- została dopuszczona do specjalizacji po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego.

Każdy ukończony z pozytywnym wynikiem kurs z różnych dziedzin pielęgniarstwa lub specjalizacja pielęgniarska oraz zdobyte tytuły naukowe w pielęgniarstwie potwierdzane są przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych wpisem do prawa wykonywania zawodu.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki	222202
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa chirurgicznego	222203
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego	222205
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa geriatrycznego	222206
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa neonatologicznego	222209
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa onkologicznego	222211
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa operacyjnego	222212
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa opieki długoterminowej	222213
Pielęgniarka – specjalista opieki paliatywnej	222214
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa pediatrycznego	222215
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego	222216
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa ratunkowego	222217
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa rodzinnego	222218
Specjalista zdrowia publicznego	229104
Specjalista zdrowia środowiskowego	229105

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Rozpoznawanie i ocenianie czynników występujących w środowisku pracy, mogących mieć ujemny wpływ na zdrowie.
Z2 Rozpoznawanie i ocena ryzyka zawodowego w środowisku pracy oraz informowanie pracodawców i pracujących o możliwości wystąpienia niekorzystnych skutków zdrowotnych, będących jego następstwem.
Z3 Udzielanie pracodawcom i pracującym porad w zakresie organizacji pracy, ergonomii, fizjologii i psychologii pracy.
Z4 Planowanie, organizowanie i koordynowanie przebiegu badań profilaktycznych oraz przeprowadzanie badań podmiotowych i przedmiotowych w procesie orzekania o zdolności do pracy.
Z5 Wykonywanie specjalistycznych badań w pracowniach diagnostycznych.
Z6 Wykonywanie szczepień ochronnych osobom zawodowo narażonym na choroby zakaźne.
Z7 Planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej nad pracownikami objętych czynnym poradnictwem i współorganizowanie warunków do prowadzenia rehabilitacji zawodowej pracowników.
Z8 Planowanie działalności profilaktycznej odnośnie chorób zawodowych i zgłaszanie podejrzeń chorób zawodowych zgodnie z przyjętą procedurą.
Z9 Podejmowanie działań eliminujących lub minimalizujących zagrożenie wypadkami w pracy.
Z10 Udzielanie pomocy w stanach zagrożenia zdrowia lub życia.
Z11 Inicjowanie działań prozdrowotnych na rzecz podopiecznych oraz współtworzenie i wdrażanie programów promocji zdrowia w miejscu pracy.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie świadczeń diagnostycznych związanych ze środowiskiem pracy i sposobem jej wykonywania

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie świadczeń diagnostycznych związanych ze środowiskiem pracy i sposobem jej wykonywania obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z9, Z11, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Rozpoznawanie i ocenianie czynników występujących w środowisku pracy mogących mieć ujemny wpływ na zdrowie	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Czynniki występujące w środowisku pracy; • Sposoby wykonywania pracy; • Zasady przeprowadzania wizytacji stanowisk pracy; • Przepisy BHP w zakresie zasad bezpiecznej pracy.	• Rozpoznawać czynniki występujące w środowisku pracy; • Wskazywać sposoby wykonywania pracy mogące mieć ujemny wpływ na zdrowie; • Przygotowywać i przeprowadzać wizytację stanowisk pracy; • Stosować przepisy BHP w celu zapewnienia bezpiecznych warunków pracy.

Z2 Rozpoznawanie i ocena ryzyka zawodowego w środowisku pracy oraz informowanie pracodawców i pracujących o możliwości wystąpienia niekorzystnych skutków zdrowotnych, będących jego następstwem	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Czynniki ryzyka[12] i sposoby wykonywania pracy, mogące mieć ujemny wpływ na zdrowie; • Zasady rozpoznawania i oceny ryzyka zawodowego w środowisku pracy; • Klasyfikację zagrożeń na stanowiskach pracy.	• Wskazywać czynniki ryzyka i sposoby wykonywania pracy, mogące mieć wpływ na zdrowie; • Rozpoznawać i oceniać ryzyko zawodowe[27] w środowisku pracy; • Informować pracodawców i pracowników o występujących zagrożeniach na stanowiskach pracy.

Z3 Udzielanie pracodawcom i pracującym porad w zakresie organizacji pracy, ergonomii, fizjologii i psychologii pracy	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zakresy kompetencji i odpowiedzialności osób i instytucji sprawujących opiekę zdrowotną nad pracującymi; • Przepisy Kodeksu pracy i regulacje prawne w zakresie ochrony zdrowia pracujących; • Podstawy organizacji pracy, ergonomii, fizjologii i psychologii pracy.	• Współpracować z osobami, instytucjami odpowiedzialnymi za sprawowanie opieki zdrowotnej nad pracującymi; • Stosować przepisy Kodeksu Pracy i regulacje prawne w zakresie ochrony zdrowia pracujących; • Oceniać warunki organizacji pracy pod względem ergonomii, fizjologii i psychologii; • Współpracować w zespole interdyscyplinarnym; • Wskazywać nieprawidłowości występujące na stanowiskach pracy.

Z9 Podejmowanie działań eliminujących lub minimalizujących zagrożenie wypadkami w pracy	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Epidemiologię wypadków w miejscu pracy; • Działania profilaktyczne zapobiegające wypadkom w miejscu pracy; • Zasady BHP i ppoż. obowiązujące w miejscu pracy; • Zasady współpracy ze służbami BHP i ppoż.	• Rozpoznawać zagrożenia mogące być przyczyną wypadków w miejscu pracy; • Planować i wdrażać działania profilaktyczne w celu zapobiegania wypadkom w miejscu pracy; • Wdrażać zasady BHP i ppoż. na stanowiskach pracy zgodnie z ustaleniami służby BHP.

Z11 Inicjowanie działań prozdrowotnych na rzecz podopiecznych oraz współtworzenie i wdrażanie programów promocji zdrowia w miejscu pracy	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Deficyty zdrowotne podopiecznych; • Formy edukacji prozdrowotnej; • Zasady konstruowania programów promocji zdrowia; • Zadania i kompetencje instytucji, organizacji pozarządowych biorących udział we wdrażaniu i realizacji programów oraz innych przedsięwzięć prozdrowotnych;	• Podejmować działania mające na celu wyrównanie deficytów zdrowotnych podopiecznych, np. reorganizacja stanowiska pracy, zmiana sposobu wykonywania pracy, czasu pracy; • Stosować różne formy edukacji prozdrowotnej, np. pogadanka, instruktaż, broszury tematyczne, filmy itp.;

• Sposoby udzielania porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.	• Opracowywać i wdrażać programy promocji zdrowia; • Pobudzać aktywność pracodawców i pracowników do działań na rzecz zdrowia poprzez promowanie i wdrażanie programów promujących zdrowie.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie ochrony zdrowia pracujących

Kompetencja zawodowa Kz2: Udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie ochrony zdrowia pracujących obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z10, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Planowanie, organizowanie i koordynowanie przebiegu badań profilaktycznych oraz przeprowadzanie badań przedmiotowych i podmiotowych w procesie orzekania o zdolności do pracy	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Regulacje prawne dotyczące medycyny pracy oraz wskazówki metodyczne w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników; • Zakres badań profilaktycznych[5] na określonych stanowiskach pracy; • Zasady ustalania częstotliwości wykonywania badań profilaktycznych; • Zasady i celowość prowadzenia czynnego poradnictwa w odniesieniu do chorych na choroby zawodowe; • Metody przeprowadzania badań przedmiotowych i podmiotowych.	• Wdrażać regulacje prawne dotyczące medycyny pracy oraz wskazówki metodyczne w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników; • Planować przebieg badań profilaktycznych, w zależności od rodzaju badania: wstępne[6], kontrolne[7], okresowe; • Organizować i przeprowadzać sprawny przebieg badań specjalistycznych i diagnostycznych; • Wykonywać badanie fizykalne[4]: ocena stanu układu kostno-stawowo-mięśniowego, ocena stanu skóry i włosów, ocena stanu jamy ustnej; • Wykonywać badania antropometryczne: pomiar ciśnienia krwi, tętna, badanie ostrości wzroku, widzenie barw, badanie słuchu metodą szeptu, pomiar wzrostu i masy ciała.

Z5 Wykonywanie specjalistycznych badań w pracowniach diagnostycznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Rodzaje specjalistycznych badań diagnostycznych; • Zasady wykonania badania spirometrycznego; • Zasady wykonania badania audiometrycznego; • Zasady wykonania badania EKG; • Zasady wykonania badania u osób narażonych na wibracje kończyn górnych: palesteziometrię, termometrię skórną, próbę oziębieniową i próbę uciskową; • Metody i zasady wykonania testów alergicznych.	• Przeprowadzać specjalistyczne badania diagnostyczne; • Wykonywać badania spirometryczne; • Wykonywać badania audiometryczne; • Wykonywać badania EKG (na zlecenie lekarza lub samodzielnie po ukończeniu kursu specjalistycznego w tym zakresie); • Wykonywać badania palesteziometryczne, termometrię skórną, próbę oziębieniową i próbę uciskową; • Wykonywać testy alergiczne: naskórkowe metodą płatkową.

Z6 Wykonywanie szczepień ochronnych osobom zawodowo narażonym na choroby zakaźne	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Program szczepień ochronnych na dany rok; • Zasady wykonywania szczepień ochronnych; • Zasady transportu i przechowywania szczepionek; • Objawy niepożądanych odczynów poszczepiennych; • Zasady dokumentowania i zgłaszania odczynów poszczepiennych; • Zasady współpracy z pracodawcami w zakresie realizacji obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych.	• Wykonywać szczepienia ochronne zgodnie z obowiązującymi standardami; • Transportować i przechowywać szczepionki; • Dokumentować zgłoszenie odczynów poszczepiennych; • Planować i koordynować przebieg szczepień ochronnych; • Współpracować z pracodawcami w zakresie kształtowania prawidłowych zachowań zdrowotnych wśród pracowników; • Uświadamiać pracodawców i pracowników o konieczności przeprowadzania szczepień ochronnych.

Z7 Planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej nad pracownikami objętymi czynnym poradnictwem i współorganizowanie warunków do prowadzenia rehabilitacji zawodowej pracowników	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Pojęcie czynnego poradnictwa; • Ogólne zasady rehabilitacji zawodowej; • Rodzaje objawów wymagających konsultacji lekarskiej; • Rodzaje zagrożeń dla niepełnosprawnych na stanowisku pracy; • Regulacje prawne dotyczące szczególnej ochrony pracy młodocianych, kobiet w ciąży, osób niepełnosprawnych w odniesieniu do czasu pracy oraz osób z rozpoznaną chorobą zawodową.	• Sprawować czynne poradnictwo nad grupami szczególnego ryzyka, w tym kobiet, młodocianych, przewlekle chorych, niepełnosprawnych, chorych na choroby zawodowe lub inne choroby związane z wykonywaną pracą; • Wspierać i motywować pracowników w trakcie rehabilitacji zawodowej; • Rozpoznawać objawy wymagające konsultacji lekarskiej; • Prowadzić obserwację osób niepełnosprawnych na stanowiskach pracy pod kątem zagrożeń • Planować we współpracy z lekarzem częstotliwość wykonywania badań profilaktycznych z uwzględnieniem narażenia zawodowego i sposobu wykonywania pracy.

Z8 Planowanie działalności profilaktycznej odnośnie chorób zawodowych i zgłaszanie podejrzenia choroby zawodowej zgodnie z przyjętą procedurą	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Definicję choroby zawodowej; • Wykaz chorób zawodowych; • Objawy chorób, które są następstwem szkodliwych warunków lub sposobu wykonywania pracy; • Działania profilaktyczne w celu zapobiegania występowaniu chorób zawodowych; • Epidemiologię chorób zawodowych z uwzględnieniem częstotliwości występowania	• Definiować chorobę zawodową; • Podejmować działania profilaktyczne w celu zminimalizowania występowania chorób zawodowych; • Podejmować działania, które mogą obniżyć ryzyko powstania chorób zawodowych; • Podejmować współpracę z instytucjami biorącymi udział w rozpoznaniu chorób zawodowych;

w poszczególnych grupach zawodowych; • Procedurę postępowania w związku z podejrzeniem choroby zawodowej; • Rodzaje instytucji biorących udział w rozpoznaniu chorób zawodowych oraz zakresy ich działania; • Tryb postępowania w rozpoznawaniu chorób zawodowych.	• Prowadzić dokumentację medyczną zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Z10 Udzielanie pomocy w stanach zagrożenia zdrowia lub życia	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Objawy bezpośredniego zagrożenia życia; • Zasady udzielania pierwszej pomocy; • Wykaz produktów leczniczych, do stosowania których są uprawnione pielęgniarki samodzielnie bez zlecenia lekarskiego; • Zasady zabezpieczenia urazów i obrażeń; • Zasady bezpiecznego ułożenia pacjenta stosownie do stanu jego zdrowia; • Zasady unieruchomienia pacjenta z urazem kręgosłupa.	• Rozpoznawać stany zagrożenia życia; • Udzielać pierwszej pomocy, w tym w razie konieczności wykonywać uciski klatki piersiowej, oddech zastępczy, używać defibrylatora, układać w pozycji bezpiecznej, zabezpieczać miejsca zdarzenia, informować służby ratunkowe; • Stosować leki z wykazu produktów leczniczych, do stosowania których są uprawnione pielęgniarki samodzielnie bez zlecenia lekarskiego; • Zabezpieczać obrażenia pourazowe: rany, krwotoki, złamania, zwichnięcia, skręcenia, oparzenia; • Układać poszkodowanego w pozycji stosownej do stanu jego zdrowia; • Unieruchamiać poszkodowanego z urazem kręgosłupa; • Wyprowadzać poszkodowanego ze strefy zagrożenia.

3.4. Kompetencje społeczne

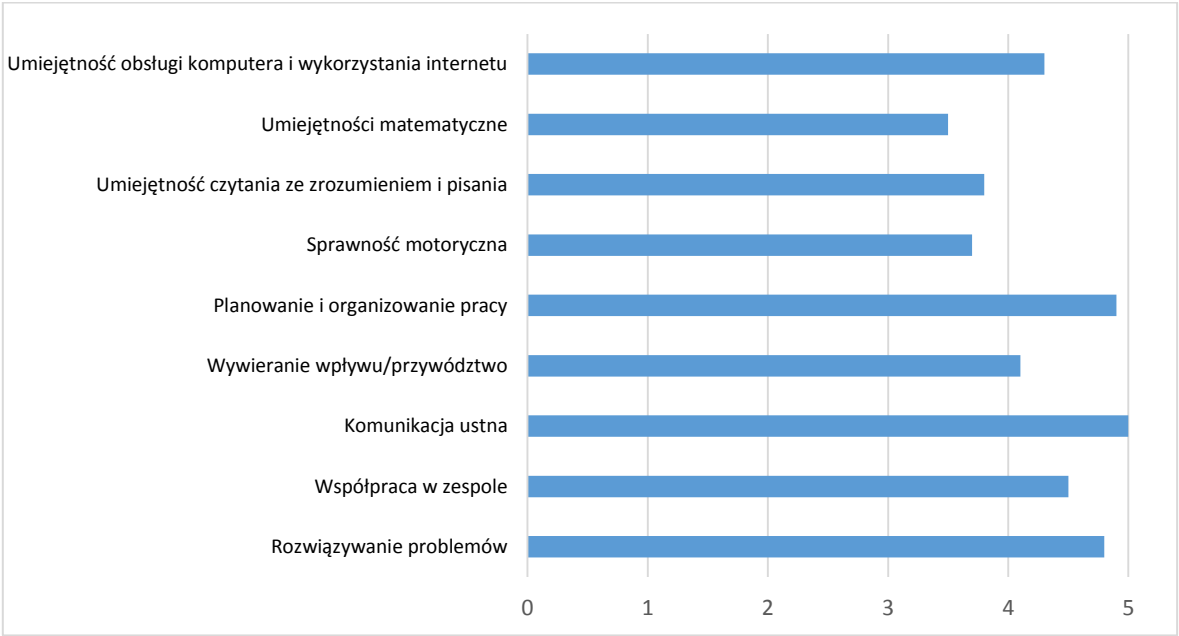
Pracownik w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki realizowanych działań w zakresie opieki zdrowotnej z zakresu pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.
- Dokonywania samooceny i weryfikacji działania własnego i oceny osób, którymi kieruje w zakresie realizacji zadań zawodowych właściwych dla pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.
- Analizowania sytuacji trudnych i podejmowania ryzyka.
- Udzielania pierwszej pomocy medycznej w nagłych wypadkach i zachorowaniach.
- Podejmowania współpracy w zespole interdyscyplinarnym.
- Przestrzegania Kodeksu Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczpospolitej Polskiej.
- Doskonalenia kompetencji zawodowych w sposób ciągły, z uwzględnieniem zmian organizacyjnych, prawnych oraz postępem badań epidemiologicznych.
- Przestrzegania tajemnicy zawodowej i praw pacjenta.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.**

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz tu wpisz oficjalną nazwę sektorowej ramy kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących może pracować w:

- publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- przychodniach przyzakładowych,

- zakładach pracy chronionej,
- przychodniach medycyny pracy,
- Wojewódzkich Ośrodkach Medycyny Pracy,
- szpitalach uniwersyteckich i powiatowych,
- instytutach medycyny pracy,
- indywidualnych i grupowych praktykach pielęgniarskich,
- instytucjach państwowych (Ministerstwo Zdrowia).

Świadczenie pracy może odbywać się w formie umowy o pracę lub umów cywilno-prawnych (indywidualna lub grupowa opieka pielęgniarska).

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących, posiadająca doświadczenie zawodowe, może założyć własną działalność gospodarczą.

Obecnie (2018 r.) pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących to zawód poszukiwany na rynku pracy.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Instytucje oferujące kształcenie w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** to uniwersytety medyczne oraz wyższe szkoły zawodowe (państwowe i niepaństwowe) oraz instytucje prowadzące kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych.

Uczelnie oferują studia wyższe I i II stopnia na wydziałach pielęgniarstwa.

Organizatorami kształcenia podyplomowego, w tym specjalizacji w zawodzie pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego, zgodnie z obowiązującymi obecnie (2018 r.) przepisami prawa, mogą być:

- uczelnie, szkoły prowadzące działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych,
- podmioty lecznicze,
- inne podmioty po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe.

Szkolenie

Pielęgniarki mają ustawowy obowiązek stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych. Instytucje, które oferują szkolenia w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** to m.in:

- Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych,
- ośrodki kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych,
- firmy medyczne (szczególnie w zakresie nowego sprzętu i materiałów wprowadzanych na rynek),
- pracodawcy (w ramach szkoleń wewnątrzzakładowych).

Wykaz dziedzin, w których mogą być prowadzone kursy kwalifikacyjne ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia. Natomiast przykładowa tematyka kursów specjalistycznych może obejmować takie zagadnienia, jak terapia bólu przewlekłego u dorosłych, czy edukator cukrzycy.

Dodatkowo pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego może aktualizować i doskonalić swoją wiedzę poprzez uzyskanie doświadczenie w pracy, udział w konferencjach naukowych, sympozjach, warsztatach, odczytach, jak również poprzez samokształcenie.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych: http://nipip.pl/kontakt/kontakt-oipip
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie miesięczne brutto osób pracujących w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** zawiera się najczęściej w przedziale od 3200 zł do 5300 zł brutto w przeliczeniu na pełen etat. Zdecydowana większość pielęgniarek ochrony zdrowia pracujących osiąga zarobki w dolnej części tego przedziału.

Wynagrodzenie miesięczne dla osób zajmujących stanowiska kierownicze dla zawodu pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących zawiera się w przedziale od 4000 zł do 6000 zł brutto.

Różnorodność potencjalnych miejsc zatrudnienia dla osób pracujących w zawodzie pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących sprawia, że wysokość zarobków może być zróżnicowana, zależąc m.in. od:

- wykształcenia,
- zajmowanego stanowiska,
- stażu pracy,
- referencyjności placówki,
- umiejscowienia geograficznego zakładu opieki zdrowotnej,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- rodzaju pracodawcy (publiczny, prywatny).

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z chorobami słuchu (03-L), jeżeli objawy ustępują po zastosowaniu implantu lub aparatu słuchowego,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeżeli posiadana wada jest odpowiednio skorygowana szkłami optycznymi lub kontaktowymi zapewniającymi ostrość widzenia,
- z nieznaczną dysfunkcją narządu ruchu kończyn dolnych (05-R), jeżeli nie wyklucza chodzenia,
- z innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i in., pod warunkiem, że praca jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/ KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Dyrektywa Komisji (UE) 2017/164 z dnia 31 stycznia 2017 r. ustanawiającą czwarty wykaz wskaźnikowych dopuszczalnych wartości narażenia zawodowego zgodnie z dyrektywą Rady 98/24/WE oraz zmieniającą dyrektywy Komisji 91/322/EWG, 2000/39/WE i 2009/161/UE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 27 z 1.02.2017, str. 115–120).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2398 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniająca dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 345 z 27.12.2017, str. 87–95).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) Nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (Dz. U. UE L 354 z 28.12.2013, s. 132).
- Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. U. UE L 255 z 30.9.2005, s. 22).
- Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. poz. 2217, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1492).
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 123, z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 916).
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1845, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 412, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1318, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 151, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1155, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2018 poz.1286).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią (Dz. U. poz. 796).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. poz. 497).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2016 r. w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 1761).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne (Dz. U. poz. 1562).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1658).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 657, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 465).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 970).

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu znajomości języka polskiego w mowie i w piśmie, niezbędnego do wykonywania zawodów pielęgniarki i położnej (Dz. U. poz. 817).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie służby medycyny pracy (Dz. U. poz. 53).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji (Dz. U. Nr 206, poz. 1223).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 753).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz. U. Nr 151 poz. 896).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy wynikających ze specyfiki ryzyka zawodowego osób zatrudnionych w transporcie kolejowym (Dz. U. Nr 20, poz. 102).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej służby medycyny pracy, sposobu jej prowadzenia i przechowywania oraz wzorów stosowanych dokumentów (Dz. U. Nr 149, poz. 1002).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów dokumentacji badań i orzeczeń psychologicznych, sposobu jej prowadzenia, przechowywania i udostępniania oraz wzorów stosowanych dokumentów (Dz. U. Nr 131, poz. 888).
- Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 maja 2010 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. Nr 88, poz. 577).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1367).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 marca 2006 r. w sprawie sposobu i trybu wydawania zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania dotychczasowej pracy przez pracownicę w ciąży lub karmiącą dziecko piersią (Dz. U. Nr 42, poz. 292).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz. U. Nr 62, poz. 287).

Literatura branżowa:

- Andruszkiewicz A., Banaszkiewicz M.: Promocja zdrowia dla studentów studiów licencjackich kierunku pielęgniarstwo i położnictwo. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2008.
- Arnold W., Ganzer U. (Redakcja naukowa I wydania polskiego Tomasz Kręcicki): Otolaryngologia. Wydawnictwo MedPharm Polska, Wrocław 2014.
- Behrbohm H., Kaschke O., Nawka T., Swift A.: Choroby ucha, nosa i gardła z chirurgią głowy i szyi. Wyd. Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2015.
- Brosowska B., Mielczarek-Pankiewicz E. (red.): Pielęgniarstwo środowiskowe. T. II. Wydawnictwo Makmed, Lublin 2015.
- Bzdęga J., Gębska-Kuczerowska A. (red.): Epidemiologia w zdrowiu publicznym. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010.
- Dyk D.: Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013.
- Figuła M. (red.): Odpowiedzialność prawna pracowników medycznych. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników – wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, 6, Warszawa 2015.

- Klimaszewska K., Baranowska A., Krajewska –Kułak E. (red.): Podstawowe czynności medyczne i pielęgnacyjne. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2017.
- Konstańczak S.: Etyka pielęgniarska. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2010.
- Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): Procedury pielęgniarskie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009.
- Mamoń A.: Szczepienia ochronne dzieci i dorosłych. Wydawnictwo Ad Vocem, Kraków 2010.
- Merecz D., Potocka A., Wężyk A., Waszkowska M.: Miniprzewodnik po psychospołecznych zagrożeniach zawodowych. Instytut Medycyny Pracy, Łódź 2012.
- Nesterowicz M.: Prawo medyczne. Wydawnictwo Dom Organizatora, Toruń 2013.
- Rogala-Pawelczyk G.: Pielęgniarstwo w systemie opieki zdrowotnej. Pielęgniarstwo: prawo – praktyka – etyka. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, Warszawa 2013.
- Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K.: Podstawy pielęgniarstwa. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2013.
- Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T.: Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10. 2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy: https://www.ciop.pl
- Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych: http://www.ckppip.edu.pl
- Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia: http://www.cmj.org.pl
- Czasopismo branżowe Medycyna Pracy: http://medpr.imp.lodz.pl
- Czasopismo branżowe Pediatria & Medycyna Rodzinna: http://www.pimr.pl
- Generalny Inspektorat Sanitarny: https://gis.gov.pl
- Instytut Medycyny Pracy: http://www.imp.lodz.pl
- Ministerstwo Zdrowia: http://www.gov.pl
- Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych: http://nipip.pl
- Państwowa Inspekcja Pracy: https://www.pip.gov.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Portal Promocja Zdrowia w Pracy: https://promocjazdrowiawpracy.pl/
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.

Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych − Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji − wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Aparat EKG**	Urządzenie umożliwiające zbadanie pracy serca.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Klimaszewska K., Baranowska A., Krajewska –Kułak E. (red.): Podstawowe czynności medyczne i pielęgnacyjne. PZWL, Warszawa 2017
2	**Audiometr**	Aparat wykorzystywany do szczegółowej oceny stopnia i jakości ubytku słuchu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Arnold W., Ganzer U. (Redakcja naukowa I wydania polskiego Kręcicki T.): Otolaryngologia. Wyd. MedPharm Polska, Wrocław 2014
3	**Audiometryczne badanie**	Badanie polegające na oznaczeniu progu słuchu dla przewodnictwa powietrznego i kostnego, w odniesieniu do poziomu znormalizowanego, za pomocą aparatu audiometrycznego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Wolfgang Arnold, Uwe Ganzer. (Redakcja naukowa I wydania polskiego Tomasz Kręcicki) Otolaryngologia. MedPharm Polska, Wrocław 2014
4	**Badania fizykalne**	Część badania lekarskiego oraz pielęgniarskiego składająca się z oglądania, omacywania, opukiwania i osłuchiwania poszczególnych części ciała. Może dotyczyć struktur anatomicznych ciała lub też ich funkcji.	Dyk D.: Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. PZWL, Warszawa 2013
5	**Badania profilaktyczne**	Są różnego rodzaju: wstępne, okresowe, kontrolne, w ramach czynnego poradnictwa. Dają możliwość stwierdzenia, czy kandydat / pracownik ubiegający się o zatrudnienie/ jest zdolny do pracy na określonym stanowisku i czy może tę pracę wykonywać nie narażając zdrowia.	Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników- wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, Warszawa 2015
6	**Badania wstępne**	Dają możliwość stwierdzenia, czy kandydat ubiegający się o zatrudnienie jest zdolny do pracy na określonym stanowisku i czy może tę pracę wykonywać nie narażając zdrowia.	Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników- wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, Warszawa 2015
7	**Badanie kontrolne**	Badanie prowadzone w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku, w przypadku niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni.	Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników- wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, Warszawa 2015
8	**Bezpieczeństwo i Higiena Pracy (BHP)**	Zbiór zasad dotyczących bezpiecznego i higienicznego wykonywania pracy.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.ciop.pl [dostęp: 31.10.2018]
9	**Choroby zawodowe**	Za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym”.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000917/U/D20180917Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]

10	**Czucie wibracji**	Badanie wykonywane na opuszkach palców za pomocą elektronicznych mierników, zwanych palestezjometrami.	http://archiwum.ciop.pl/56427 [dostęp: 31.10.2018]
11	**Czynniki niebezpieczne**	Czynniki niebezpieczne to czynniki, których oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do urazu lub wypadku w pracy.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: Brosowska B., Mielczarek – Pankiewicz E. (red.): Pielęgniarstwo środowiskowe tom II. Wyd. Makmed, Lublin 2015
12	**Czynniki ryzyka**	Czynniki zagrożenia, stany i sytuacje, których obecność łączy się ze zwiększoną częstością występowania chorób.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 1. PZWL, Warszawa 2010
13	**Czynniki szkodliwe**	Czynniki występujące w środowisku pracy, wywołujące określone efekty biologiczne lub zdrowotne, które występują podczas narażenia lub ujawniają się w okresie późniejszym. Wyróżniamy czynniki szkodliwe: – chemiczne stanowiące najliczniejszą grupę szkodliwości. Najczęściej występują w postaci pyłów, par, gazów i dymów, które przedostają się do organizmu głównie przez drogi oddechowe, w znacznie mniejszym stopniu przez usta i przewód pokarmowy, skórę; – fizyczne – do nich zalicza się niekorzystny mikroklimat – zimny i gorący oraz hałas i drgania mechaniczne; – biologiczne - bakterie, wirusy, grzyby, pasożyty.	https://gis.gov.pl/zdrowie/czynniki-szkodliwe-wystepujace-w-miejscu-pracy [dostęp: 31.10.2018]
14	**Czynniki uciążliwe**	Czynniki**,** których oddziaływanie na pracownika może być przyczyną złego samopoczucia lub nadmiernego zmęczenia, które nie prowadzi do trwałego pogorszenia stanu zdrowia. Mogą one jednak prowadzić do dłuższej nieobecności pracownika z powodu choroby i obniżenia wydajności. Do głównych czynników o charakterze uciążliwym zaliczyć można następujące kategorie: mikroklimat, monotonia, obciążenie psychiczne, obciążenie statyczne.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: Brosowska B., Mielczarek – Pankiewicz E. (red.): Pielęgniarstwo środowiskowe tom II. Wyd. Makmed, Lublin 2015
15	**Defibrylator**	Aparat przenośny lub przewoźny używany do wykonywania defibrylacji i kardiowersji elektrycznej. Składa się ze źródła energii elektrycznej, kondensatora gromadzącego ładunek żądanej wielkości i dwu elektrod połączonych z kondensatorem przewodami o specjalnych parametrach izolacji.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 1. PZWL, Warszawa 2010
16	**Ochrona zdrowia pracujących**	Gwarancje zawarte w normach prawnych ustalających takie warunki pracy, aby zgodnie z definicją WHO zapewnić pracownikowi stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego oraz socjalnego.	https://www.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl [dostęp: 31.10.2018]
17	**Otoskop**	Specjalny wziernik, umożliwiający obejrzenie w powiększeniu struktur przewodu słuchowego i błony bębenkowej.	Behrbohm H., Kaschke O., Nawka T., Swift A.: Choroby ucha, nosa i gardła z chirurgią głowy i szyi. Urban & Partner, Wrocław 2015
18	**Palestezjometr**	Urządzenie służące do nieinwazyjnego badania progów czucia wibracji działających na palce dłoni człowieka.	http://archiwum.ciop.pl/56427 [dostęp: 31.10.2018]

19	**Palestezjometria**	Badanie progów czucia wibracji. Służy do wczesnego wykrywania obwodowych neuropatii kończyn górnych manifestujących się osłabieniem percepcji bodźców mechanicznych. Polega na wyznaczaniu najmniejszej wyczuwalnej amplitudy ruchu drgającego poprzez pobudzanie mechanoreceptorów znajdujących się na opuszkach palców rąk.	http://archiwum.ciop.pl/56427 [dostęp: 31.10.2018]
20	**Pracodawca**	Jednostka organizacyjna, a także osoba fizyczna, jeżeli podmioty te zatrudniają pracowników.	https://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041251317/U/D20041317Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
21	**Priony**	Białkowe cząstki zakaźne, odmiana patogenu o najprostszej budowie białkowej, zdolne do samoreplikacji.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 2. PZWL, Warszawa 2010
22	**Profilaktyczna opieka zdrowotna nad pracującymi**	Jest to ogół działań zapobiegających powstawaniu i szerzeniu się niekorzystnych skutków zdrowotnych, które w sposób bezpośrednich lub pośrednio mają związek z warunkami albo charakterem pracy.	https://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041251317/U/D20041317Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
23	**Promocja zdrowia**	Proces umożliwiający ludziom kontrolę nad własnym zdrowiem i kształtowanie warunków dla jego utrzymania i poprawy.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 2. PZWL, Warszawa 2010
24	**Próba oziębieniowa**	Badanie progu czucia wibracji polegające na zanurzeniu rąk badanego w wodzie o temp. + 10 na okres 10 min.	Marszałek A.: Zastosowanie wybranych metod ba-dawczych do oceny krążenia obwodowego krwi. Medycyna Pracy. 2000; 51(3), s. 299–309
25	**Próba uciskowa**	Element badania progu czucia wibracji. Wykonuje się ją po 5 min. oziębienia rąk w wodzie o temp. + 10. Badający wywiera krótkotrwały ucisk na opuszki palców zanurzonych w wodzie, a następnie mierzy się czas utrzymywania się zblednięcia opuszki wywołanego naciskiem.	Marszałek A.: Zastosowanie wybranych metod ba-dawczych do oceny krążenia obwodowego krwi. Medycyna Pracy. 2000; 51(3), s. 299–309
26	**Rehabilitacja zawodowa**	Rehabilitacja społeczna ukierunkowana na przywrócenie aktywności zawodowej.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 2. PZWL, Warszawa 2010
27	**Ryzyko zawodowe**	Możliwość wystąpienia niepożądanych, związanych z wykonywaną pracą zdarzeń powodujących straty w szczególności niekorzystnych skutków zdrowotnych będących wynikiem zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub związanych ze sposobem wykonywania pracy.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970960593/U/D19970593Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
28	**Spirometr**	Urządzenie pomiarowe wykorzystywane do badania pojemności i objętości płuc.	Ziółkowska-Gaca B.: Spirometria praktycznie – jak wykorzystać badania spirometryczne w diagnostyce i leczeniu chorób dróg oddechowych? Pediatria & Medycyna Rodzinna 2013, 9 (4), s. 386–396

29	**Spirometria**	Badanie czynności płuc, które ma na celu wykrycie zaburzeń w dolnych drogach oddechowych. Spirometria to podstawowe badanie wykrywające astmę.	Widomska-Czekajska T., Górajek-Jóźwik T. (red.): Encyklopedia dla pielęgniarek i położnych. Tom 1. PZWL, Warszawa 2010
30	**Stetoskop**	Słuchawka lekarska służąca do osłuchiwania narządów wewnętrznych, zakończona membraną z lejkiem.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Klimaszewska K., Baranowska A., Krajewska –Kułak E. (red.): Podstawowe czynności medyczne i pielęgnacyjne. PZWL, Warszawa 2017
31	**Tablice Ishihary**	Test składający się ze specjalnie dobranych barwnych obrazów, które pozwalają rozpoznać zaburzenia widzenia barwnego.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników – wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, 6, Warszawa 2015
32	**Tablice Snellena**	Służą do badania ostrości wzroku – zarówno u dorosłych, jak i u dzieci. Można oceniać widzenie do bliży i do dali. Wynik badania podawany jest w wystandaryzowany sposób, co pozwala porównywać kolejne rezultaty.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: Janaczek K.: Badania profilaktyczne pracowników – wybrane zagadnienia. Bezpieczeństwo Pracy – Nauka i Praktyka, 6, Warszawa 2015
33	**Tonometr**	Aparat do mierzenia ciśnienia wewnątrzgałkowego w oku.	Miszczyk J, Karwat-Szwabowicz M, Taranek A, et al.: Charakterystyka i współczesne metody pomiaru ciśnienia wewnątrzgałkowego. Magazyn Lekarza Okulisty 2015; 9(6), s. 249-257
34	**Wypadek przy pracy**	Nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą.	https://www.pip.gov.pl/pl [dostęp: 31.10.2018]

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [51]